

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 156/2019-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. decembra 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Göblom, Jantárová 30, Košice, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 396/2017 z 12. júna 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. októbra 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

██████ (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 396/2017 z 12. júna 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Košice I (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 15 C 72/2013 z 30. mája 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) o žalobe mesta Košice vo veci určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam rozhodol, že konanie proti žalovaným v 2., 3., 4., 6., 10., 11., 13. a 14. rade zastavuje, žalovanej v 14. rade vo vzťahu k žalobcovi náhradu trov konania nepriznal, žalovaným v 2., 3., 10., 11. a 13. rade vo vzťahu k žalobcovi náhradu trov konania nepriznal a určil, že žalobca je spoluvlastníkom pozemku parcely E KN ██████ s výmerou 1593 m² – trvalé trávnaté porasty v katastrálnom území ██████ vo výške spoluvlastníckeho podielu 1/24 zapísaného na ██████ ██████, že žalobca je spoluvlastníkom pozemku parcely E KN ██████ s výmerou 1593 m² – trvalé trávnaté porasty v katastrálnom území ██████ vo výške spoluvlastníckeho podielu 1/12 zapísaného na ██████ ██████, že žalobca je spoluvlastníkom pozemku parcely E KN ██████ s výmerou 1593 m² – trvalé trávnaté porasty v katastrálnom území ██████ vo výške spoluvlastníckeho podielu 1/12 zapísaného na ██████ ██████, že žalobca je spoluvlastníkom pozemku parcely E KN ██████ s výmerou 1593 m² – trvalé trávnaté porasty v katastrálnom území ██████ vo výške spoluvlastníckeho podielu 1/12 zapísaného na ██████ ██████, že žalobca je spoluvlastníkom pozemku parcely E KN ██████ s výmerou 1593 m² – trvalé trávnaté porasty v katastrálnom území ██████ vo výške spoluvlastníckeho podielu 1/2 zapísaného na ██████ ██████, a žalobcovi priznal proti žalovaným v 1., 7., 8., 9., 12. a 15. rade náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2.1 Sťažovateľka v súdnom konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 15 C 72/2013 vystupovala v procesnom postavení žalovanej v 12. rade.

3. Proti rozsudku okresného súdu podala odvolanie okrem žalovaných v 7., 9. a 15. rade aj sťažovateľka, a to z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov.

4. O odvolaní sťažovateľky rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok okresného súdu v jeho napadnutej časti potvrdil.

5. Sťažovateľka považuje napadnutý rozsudok krajského súdu za nesprávny, nedostatočne odôvodnený a arbitrárny.

6. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti argumentuje tým, že krajský súd vo svojom napadnutom rozsudku *„nedal sťažovateľke odpoveď na to, na čo sa formou kritiky pýtala vo svojom odvolaní - prečo v prípade jej právnej predchodkyne bol daný dôvod na doručovanie vyvlastňovacieho rozhodnutia verejnou vyhláškou, keď podľa nej podmienky v zmysle § 26 ods. 1 Správneho poriadku (doručovanie vyvlastňovacieho rozhodnutia verejnou vyhláškou v tom čase účinný Stavebný zákon neumožňoval) v tom čase neboli splnené.“*. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti zdôrazňuje, že *„právoplatnosť vyvlastňovacieho rozhodnutia, ktorá priamo závisí od toho, či toto rozhodnutie bolo doručené (oznámené) predpísaným spôsobom, však v okolnostiach sťažovateľkinej kauzy podstatná je. Ak by totiž vyvlastňovacie rozhodnutie nenadobudlo právoplatnosť, nemohol spoluvlastnícky podiel právnej predchodkyne sťažovateľky prejsť do vlastníctva štátu a potom následne v r. 1991 ani do vlastníctva žalobcu. Takéto zistenie je teda spôsobilé priamo ovplyvniť právne posúdenie rozhodovaného určovacieho sporu, a tým aj jeho právne záväzný výsledok.“*.

6.1 Obsahom ústavnej sťažnosti sú aj námietky vo vzťahu k právnym záverom krajského súdu týkajúce sa nulity právneho aktu. Krajský súd v napadnutom rozsudku okrem iného uviedol: *„skutočnosť, že rozhodnutie bolo vydané formou verejnej vyhlášky ako aj to, že bolo vydané vo vzťahu k osobe, ktorá bola v čase jeho vydania už nebohá,*

nemá za následok ničotnosť, nulitu vyvlastňovacieho rozhodnutia a možno uzavrieť, že všeobecný súd nie je oprávnený preskúmať platnosť tohto rozhodnutia...“ Vo vzťahu k uvedenému sťažovateľka v ústavnej sťažnosti tvrdí, že „krajský súd si tu sám vymodeloval charakter odvolacej námietky, aby následne mohol na ňu obsiahlo reagovať... Na skutočnú podstatu sťažovateľkinej námietky však nedal žiadnu odpoveď... Podstata jej odvolacej argumentácia predsa mierila k tomu, že ak vyvlastňovacie rozhodnutie nebolo predpísaným spôsobom oznámené, potom nemohlo nadobudnúť ani právoplatnosť, a nemohlo vyvolať zamýšľaný právny účinok - prechod vlastníckeho práva na štát...“.

6.2 Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti ďalej argumentuje aj tým, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku dostatočne nevysporiadal aj s jej námietkou týkajúcou sa absencie dobromyseľnosti držby sporného pozemku žalobcom v priebehu vydržacej doby. V súvislosti s uvedeným sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uvádza: *«Nedostatočnosť odôvodnenia rozsudku krajského súdu vrcholí v bode 50., kde k druhej zásadnej odvolacej námietke uviedol, že „žalobca dlhodobo nebol spochybňovaný v jeho vlastníctve a tento pokojný stav umožňoval prijať záver, že je vlastníkom sporných nehnuteľností. Námietka žalovaných týkajúca sa konania žalobcu smerujúceho k uzatvoreniu nájomnej alebo kúpnej zmluvy je irelevantná a toto konanie nemohlo ovplyvniť dobromyseľnosť žalobcu, lebo tieto úkony vykonal v čase, keď už nadobudol vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam vydržaním.“ Ide tu o mimoriadne absurdný logický konštrukt. Je dosť ťažko pochopiteľné, aby subjekt, ktorý je presvedčený o vzniku svojho vlastníckeho práva vydržaním, následne po tomto vzniku vlastníctva si svoj vydržaný majetok ešte vzal do nájmu od bývalého vlastníka, prípadne uvažoval o odkupovaní majetku, o ktorom je presvedčený, že je jeho vlastníctvom. Sťažovateľka je presvedčená, že nelogickosť takéhoto úsudku ani nie je potrebné ďalej detailizovať.»*

7. Porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľka odôvodňuje neodôvodnenosťou a arbitrárnosťou napadnutého rozsudku, ktorý sa vyhyba zdôvodneniu základnej a kľúčovej otázky pre posúdenie dôvodnosti žalobného návrhu.

8. Vo vzťahu k porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu sťažovateľka v zásadnom uvádza:

„Vzhľadom na okolnosti prejednávanej kauzy (určenie vlastníckeho práva) niet pochýb, že porušenie práv procesnej povahy (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) má v prípade sťažovateľky za následok aj porušenie práv hmotných (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu), keďže práve nedostatky v procesnej kvalite poskytovanej súdnej ochrany viedli okresný súd i krajský súd k určeniu vlastníckeho práva žalobcu a tým k pozbaveniu sťažovateľky vlastníctva, ktoré do tej doby nebolo v dôsledku § 70 zákona SNR č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov spochybniteľné.“

9. S odkazom na prezentovanú argumentáciu sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezhom takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], vlastníť majetok, jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, jej právo na spravodlivý proces zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a jej právo na pokojné užívanie majetku zaručené čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 12. júna 2018 v konaní sp. zn. 5 Co 396/2017 porušené boli.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 12. júna 2018 v konaní sp. zn. 5 Co 396/2017.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva [REDAKOVANÉ] náhradu trov právneho zastúpenia, ktorú je jej Krajský súd v Košiciach povinný zaplatiť na účet jej právneho zástupcu, advokáta JUDr. Jozefa Göbla, Jantárová č. 30, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

10. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorý s účinnosťou od 1. marca 2019 upravuje konanie pred ústavným súdom. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti, ktorá bola doručená ústavnému súdu 8. októbra 2018, postupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde.

12. Ústavný súd považuje za potrebné ozrejmiť, že právna vec sťažovateľky bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Sergejovi Kohutovi, ktorého funkčné obdobie sudcu ústavného súdu skončilo 16. februára 2019. V zmysle čl. X ods. 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 zo 16. októbra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) bola táto vec prerozdelená a náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Liborovi Duľovi a v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce prejednaná a rozhodnutá vo štvrtom senáte ústavného súdu v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Ladislav Duditš a Libor Duľa (sudca spravodajca).

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

14. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

15. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

16. Ústavný súd podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

17. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu.

18. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok.

19. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

20. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

21. Podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

22. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd a právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

23. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ právny poriadok poskytuje iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

24. Z podstaty argumentácie sťažovateľky (namietaná nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť napadnutého rozsudku krajského súdu, pozn.), ako aj z poučenia o opravnom prostriedku, ktoré tvorí súčasť napadnutého rozsudku krajského súdu, vyplýva, že v danom prípade mala sťažovateľka k dispozícii mimoriadny opravný prostriedok, ktorý jej na ochranu jej základných práv účinne poskytuje Civilný sporový poriadok.

24.1 Proti napadnutému rozsudku krajského súdu mohla sťažovateľka podať dovolanie, o ktorom je oprávnený a aj povinný rozhodnúť Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“).

24.2 Ústavný súd v súvislosti s námietkou sťažovateľky týkajúcou sa nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu poukazuje na zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015, ktorého právna veta znie: *„Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku.“* Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne. Celkom výnimočne teda môžu nastať prípady, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. S poukazom na uvedené ústavný súd zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť odvolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci odvolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

24.3 Ústavný súd zistil, že sťažovateľka proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie nepodala, čím nevyužila možnosť domáhať sa ochrany svojich práv spôsobom, ktorý jej priznáva zákon. Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie nemožno

nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; túto možnosť sťažovateľka v tomto prípade mala.

25. Ústavný súd dodáva, že sťažovateľka v ústavnej sťažnosti netvrdila a už vôbec nepreukázala, že dovolanie nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v okolnostiach jej prípadu teda neprichádzal do úvahy ani prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

26. Na základe uvedeného ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť ako neprípustnú odmietol a argumentáciou sťažovateľky vo vzťahu k porušeniu označených práv sa bližšie nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2019

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu